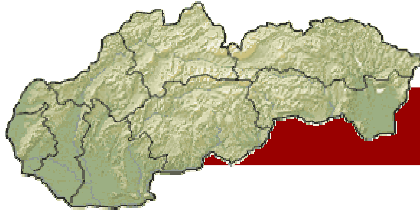

XVI. Konferencia NSZM ČR

Sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

3. december 2009, PRAHA

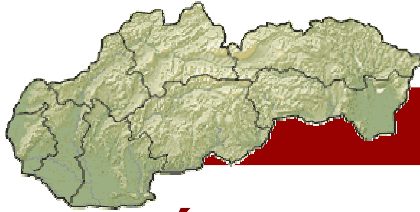
Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju, aktuálne výzvy a trendy

Marián Minarovič,
Generálny sekretár Únie miest Slovenska

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

Úvod

Únia miest Slovenska (ÚMS) je dobrovoľné záujmové združenie miest založené 29. apríla 1994 v Košiciach z iniciatívy Klubu primátorov miest Slovenskej republiky.

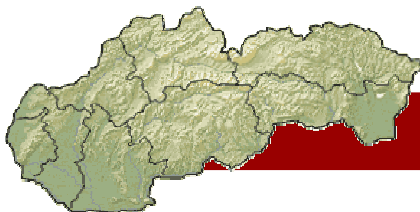
Členskú základňu tvoria najmä veľké a stredné mestá: celkovo 78 miest, 9 obcí a 5 osobitných členov, ktorými sú mestské časti Bratislavy a Košíc.

Členovia únie zastupujú viac ako 2,5 milióna obyvateľov Slovenska.

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

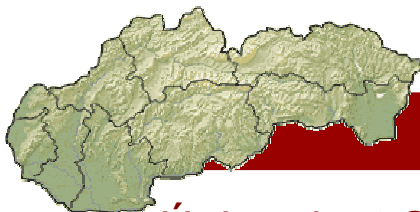
Hlavné ciele Únie miest

- presadzovať úlohu miest ako centier regiónov v procese decentralizácie a modernizácie verejnej správy;
- presadzovať hospodársku a finančnú nezávislosť miestnej a regionálnej i záujmovej samosprávy;
- podporovať vzájomnú spoluprácu miest pri riešení spoločných problémov a spoluprácu miest s obcami v prirodzenom spádovom území v záujme rozvoja regiónu;
- podporovať obnovu a ochranu životného prostredia a kultúrneho dedičstva na princípe trvalej udržateľnosti;
- podporovať rozvoj spolupráce miest, obcí a regiónov na celoeurópskej úrovni;
- rozvíjať sociálny kapitál, integráciu minorít, sociálne odkázaných a zdravotne postihnutých občanov a podporovať ich integráciu do spoločnosti;
- povzbudzovať partnerské vzťahy verejného, súkromného a tretieho sektora

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

Únia miest Slovenska bola hlavným iniciátorom reformy verejnej správy na Slovensku.

Vrcholoví predstavitelia **Únie** a najmä početný zbor expertov sa aktívne podieľali na zásadných spoločenských zmenách, vďaka ktorým bol dobudovaný ústavný, legislatívny, politicko-spoločenský a hospodársky rámec pre uskutočnenie reformy verejnej správy.

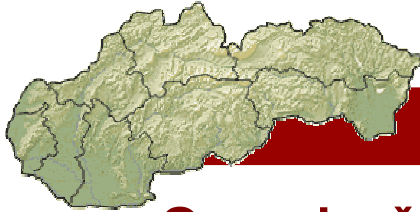
Rozhodujúcou mierou sa podieľali:

- na tvorbe Stratégie reformy verejnej správy
- na tvorbe Koncepcie decentralizácie a demokratizácie verejnej správy
- na presadzovaní nového modelu lokálnej demokracie
- na novom spôsobe financovania územnej samosprávy
- na vypracovaní a uplatnení modelu fiskálnej decentralizácie.

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

Organizačná štruktúra

Orgánmi ÚMS sú snem, prezídium, prezident, generálny sekretár a kontrolná komisia.

Prezident Únie:

Andrej Ďurkovský, primátor hl. m. SR Bratislavy

1.viceprezident: Štefan Bošnák, primátor Trnavy

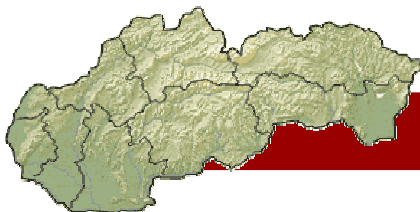
Viceprezidenti:

- František Knapík, primátor m. Košice
- Pavel Hagyari, primátor m. Prešov
- Branislav Celler, primátor m. Trenčín

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

Regionálna politika a cezhraničná spolupráca:

Záujem Únie je v tejto oblasti prednostne orientovaný na **krajiny karpatského priestoru s akcentom na Višegrádsky región** – dôležité územie nadnárodnej a cezhraničnej spolupráce Slovenska v rámci Európskej únie.

Zahraniční partneri:

- Región Vysočina, Česká republika
- Združenie “Český zavináč”, Česká republika
- Spoločnosť pre trvalo udržateľný život v ČR a v SR
- Únia Metropolii Polskich, Poľsko
- Nadácia pre rozvoj mesta Bialsko-Biala, Poľsko
- Maďarské združenie miestnych samospráv – TOOSZ
- Rakúsky zväz miest – Österreichischer Stadtebund
- Únia francúzskych miest – Cités Unies France
- Asociácia Energie - Cités, Francúzsko

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

Účasť v medzinárodných organizáciách

Vo **Výbore regiónov EÚ v Bruseli** v súčasnom volebnom období zastupujú Úniu:

- Andrej Ďurkovský, primátor hl. mesta SR Bratislavy
- František Knapík, primátor mesta Košice
- Pavel Hagyari, primátor mesta Prešov
- Ján Blcháč, primátor mesta Liptovský Mikuláš
- Andrej Hrnčiar, primátor mesta Martin

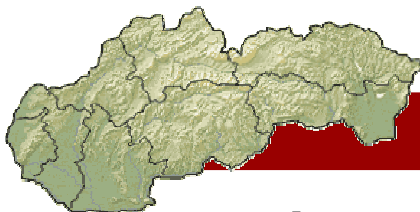
V **Kongrese miestnych a regionálnych samospráv (CLARE)** v **Štrasburgu** Úniu zastupujú :

- Zuzana Balážová, primátorka mesta Kremnica
- Anna Nemčíková, primátorka mesta Gelnica

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

Aktuálne programy a projekty:

- **Program Informatizácie a internetizácie územných samospráv**
v spolupráci s OZ e-Slovensko, Asociáciou APEL, SIEMENS, Združením “Český zavináč”, etc.

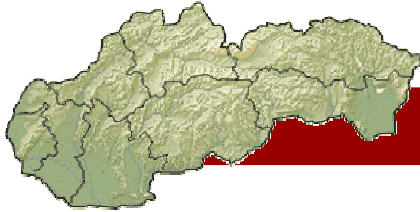
- **Program Inteligentnej energie**
praktické uplatnenie prostredníctvom **ZZMO CITENERGO**
(záujmového združenia miest a obcí pre trvalo udržateľnú energetickú efektívnosť)
v spolupráci s ECB Bratislava, SIEA a Európskou Asociáciou Energie-Cités – Francúzsko

- **Projekt Benchmarking mestských úradov**
v spolupráci s Komunálnym výskumným a poradenským centrom a s Vysokou školou ekonómie a manažmentu verejnej správy (VŠEMVS) v Bratislave

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

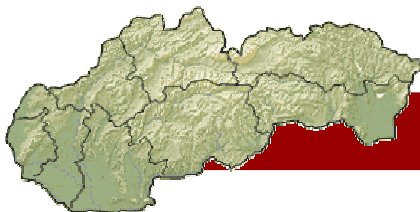
Medzi hlavné ciele **Únie miest Slovenska (ÚMS)** od jej vzniku v roku **1994** patria:

- vzájomná spolupráca miest pri riešení spoločných problémov
- obnova a ochrana životného prostredia
- obnova a ochrana kultúrneho dedičstva
- rozvoj celoeurópskej spolupráce pri uplatňovaní **Miestnej Agendy 21** ako nástroja na dosiahnutie **TUR** na miestnej a regionálnej úrovni

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

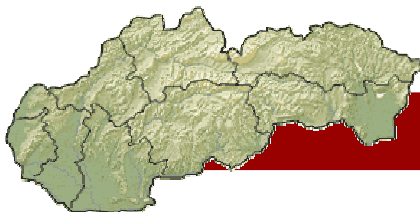
Miestna Agenda 21

- predstavuje dlhodobý tvorivý proces, v ktorom samosprávy obcí, miest a mikroregiónov spolupracujú v partnerskom vzťahu s ostatnými hlavnými skupinami spoločnosti
- jedným z cieľov je vytvoriť akčný plán uplatňovania TUR na miestnej úrovni
- jej dlhodobým cieľom by malo byť dosiahnutie TUR pre obec alebo mikroregión a pochopenie globálneho významu miestnych rozhodnutí
- pri uplatňovaní **MA 21** sa vychádza zo zásad robiť viac, avšak postupnými krokmi, používať viac zručnosti ako zdroje, byť menej náročný na spotrebu materiálu a pritom náročnejší na lepšie životné prostredie a kvalitu života.

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

Miestna Agenda 21 – MA 21

Od roku 1994 na Slovensku realizovali viaceré metodické projekty zamerané na školenia a tréningy volených zástupcov samosprávy, ktorých súčasťou bolo aj problematika **MA 21**.

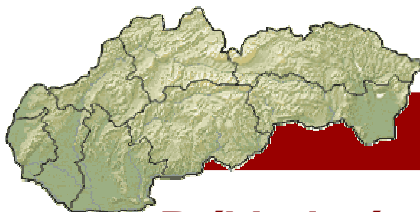
- Školiace programy pre samosprávu zastrešovali:
 - Inštitút rozvoja miest, obcí a regiónov (IROMAR)
 - Agentúra pre rozvoj vidieka v Nitre
 - Vidiecka organizácia pre komunálne aktivity v Banskej Bystrici (VOKA)

- Veľký podiel na propagácii **MA 21** mali mimovládne organizácie: REC Slovensko, STUŽ SR, ETP Slovensko, A-Projekt, Nadácia SOSNA, Nadácia Ekopolis, Karpatská nadácia

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

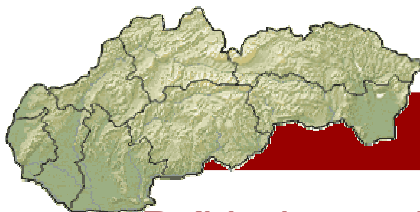
Príklady úspešné realizovaných programov a projektov MA 21 na Slovensku:

- Tvoj Spiš – Udržateľný rozvoj komunít na strednom Spiši (realizátor – ETP Slovensko, 1999 -2002)
- Program rozvoja mikroregiónu Severné Podpoľanie (realizátori – OZ KRTKo, SAŽP v Banskej Bystrici, 2000-2002)
- **Projekt „Zdravé mesta“ – vybrané príklady:**
 - Program „Zdravé mesto Trnava“ (1996, 2002-2003)
 - Kancelária Zdravé mesto – Bratislava (1994, 2000)
- Podpora rozvoja komunity novousadlíkov v Zaježovej (1999 -2000)
- MA 21 a komunity iniciatívy v obci Dunajská Lužná – „Krajšou a prosperujúcou obcou k spokojnosti občanov“ (realizátor – obec Dunajská Lužná, Komunity Environmentálne združenie - Dunajská Lužná, 1999 -2003)

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

Príklady nových programov a projektov so zreteľom na udržateľný rozvoj miest (agenda TUR a MA 21):

- **UrbEco** - Udržateľný rozvoj miest a zmiernenie negatívnych vplyvov klimatických zmien na kvalitu života a stav životného prostredia v mestách

Projekt bol realizovaný REC- Slovensko v spolupráci s Úniou miest Slovenska, 2004 – 2006, financovaný v rámci programu LIFE III a spolufinancovaný MŽP SR

- **Hlavné mesto biodiverzity** - Podpora ochrany prírody a biodiverzity v mestských oblastiach: Európska cena Hlavné mesto biodiverzity

Hlavným cieľom projektu je podpora ochrany biodiverzity a prírodných prvkov v urbanizovaných oblastiach.

Projekt prispeje k napĺňaniu cieľov Dohovoru o biodiverzite a ďalších politík EÚ (Environmentálny akčný program, Tematická stratégia EÚ o mestskom životnom prostredí, Dohovor o krajine).

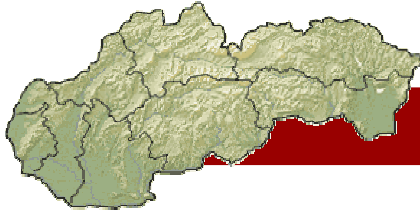

Financovaný v rámci programu LIFE+ . Okrem Slovenska realizuje sa v Nemecku, Poľsku, Maďarsku a Španielsku - 2009 – 2011.

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

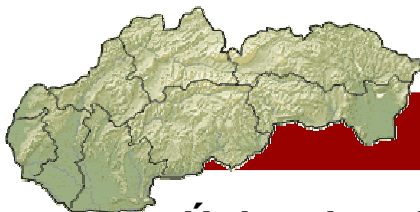

- Jednou z programových priorít **Únie miest Slovenska** je **Program efektívnej tvorby a využívania energií na princípe trvalej udržateľnosti**
- V roku **2004** bol z iniciatívy asociácie Európskych miestnych samospráv podporujúcich lokálnu politiku trvalo udržateľnej energetiky – **Energie-Citiés** zahájený proces vytvárania národných záujmových združení

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

**Únia miest Slovenska zahájila proces formovania národného združenia
CITENERGO**

V spolupráci s:

- **Energetickým centrom Bratislava ECB**
- **Centrom energetických alternatív CEA**
- **Slovenskou inovačnou a energetickou agentúrou SIEA**

a ďalšími partnermi pripravila a realizovala celý rad informačných, vzdelávacích a tréningových podujatí a aktivít.

Dňa 3. 10. 2008

**v historických priestoroch Radnice v Trnave
sa uskutočnilo**

1. Valné zhromaždenie

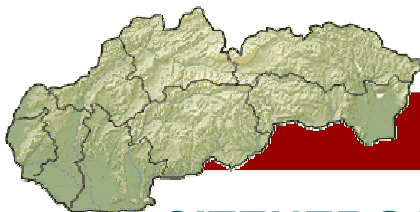
**záujmového združenia miest a obcí pre trvalo udržateľnú energetickú
efektívnosť –**

ZZ MO EE CITENERGO

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

CITENERGO vytvára spoločný priestor pre:

- mestá a obce
- regióny SLOVENSKA
- odbornú i realizačnú sféru

pri praktickom uplatnení programu Inteligentnej energie a realizácii projektov zameraných na trvalo udržateľnú energetickú efektívnosť

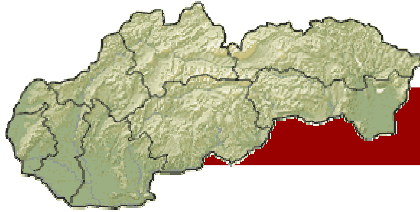
Ciele združenia CITENERGO:

- poskytovanie odbornej pomoci a výmena informácií v rámci národnej siete
- sprostredkovanie skúseností asociovaných členov združenia i členov národných združení v rámci celoeurópskeho zoskupenia **Energie-Cités**, Francúzsko

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

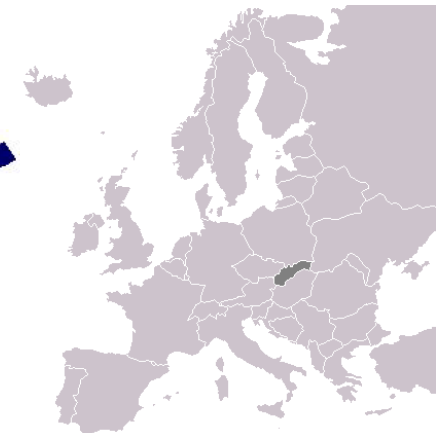

Spolupráca v rámci celoeurópskeho zoskupenia

Energie-Cités:

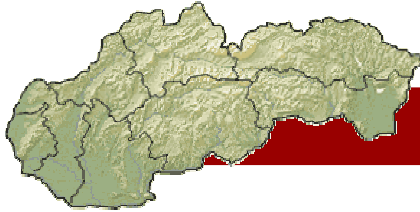
CITENERGO ako **Partner Pozorovateľ** v **Európskom projekte MODEL** zabezpečilo propagáciu projektu na Slovensku (2008 – 2009):

- informovalo mestá o metodológii projektu
- poskytlo pomoc v príprave Dňa Inteligentnej Energie
- zapojilo mesta do kampane 10 Skvelých Príkladov MODEL

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

ÚMS a CITENERGO realizujú

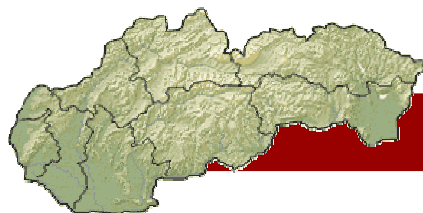
Program Inteligentnej energie vo dvoch rovinách:

1. Racionálne využívanie energie zamerané na jednotlivé mestá, obce a ich obyvateľov
2. Diverzifikácia a využívanie lokálnych obnoviteľných zdrojov energie

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

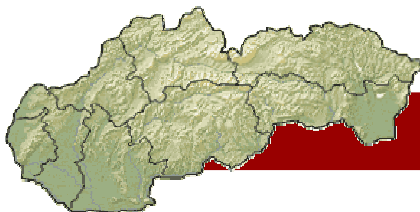

Na Slovensku potenciál obnoviteľných zdrojov energie (OZE)
predstavujú najmä:

- vodné zdroje
- biomasa a biopáliva
- geotermálna energia
- solárna energia a veterná energia

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

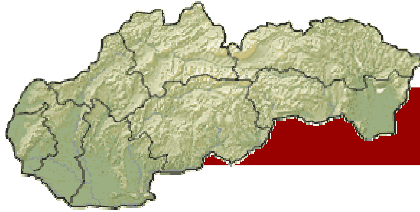

Využívanie vody, ako energetického zdroja má na Slovensku dlhodobú tradíciu:

- **Vodná energia** predstavuje cca 30 % portfólia energetických zdrojov a pokrýva vyše 98 % výroby elektriny z OZE
- Využitie hydroenergetického potenciálu je približne 57 %
- Obnova sústavy MVE predstavuje jednu z mnohých alternatív. Program však vyžaduje dobudovanie národného legislatívneho rámca a národné podporné zdroje v kombinácii s externými zdrojmi EU

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

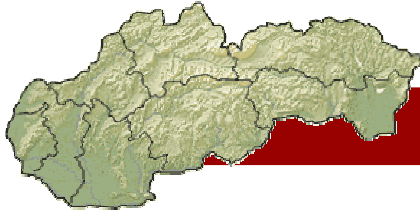
V súčasnosti najreálnejší zdroj OZE predstavujú **biomasa a **biopalivá**:**

- Rýchlym riešením zvýšeného využívania biomasy je spoluspaľovanie s fosílnym palivom v tepelných elektrárňach a pri kombinovanej výrobe elektriny a tepla
- Význam biomasy stúpa aj v súvislosti s jej potenciálom pozitívne vplývať na zvýšenie kvality životného prostredia (znižovanie emisií CO₂) i na ekonomický rozvoj zaostalých regiónov

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

Pozitíva využitia **biomasy**:

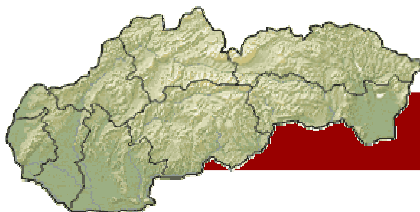
- Biomasa je lacnejšia (najmä v teplárenstve)
- Skúsenosti s použitím biomasy majú obyvatelia Sabinova, Hnúšte, Detvy, Hriňovej, Revúcej, Dobšinej, Dolného Kubína, Novej Dubnice, Zvolena, Partizánskeho, Trenčína, Martina
- V tomto roku budú realizovať projekty využitia biomasy v teplárenstve v Tisovci, Žarnovici, Košiciach, Kremnici,...

Príklady využitia **bioplynu**:

- Poľnohospodárske družstvo v Kapušanoch pri Prešove
- ČOV v Komárne

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

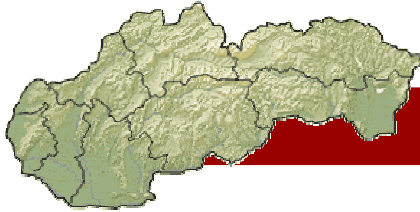

Druhý najväčší energetický potenciál OZE na Slovensku predstavuje geotermálna energia – využitie na vykurovanie a liečebné účely

- Jeden z prvých geotermálnych projektov bol realizovaný v roku 1973 v Podhájskej
- Geotermálny projekt v Galante: zásobuje teplom takmer 1500 bytov a príslušnú nemocnicu s poliklinikou
- V Košickej kotline sa nachádza jedno z najvýdatnejších a najvýznamnejších geotermálnych ložísk na európskom kontinente:
- ✓ Celkový energetický potenciál predstavuje 1200 MWt
- ✓ Je naplánované zásobovanie geotermálnou energiou takmer 50% kapacity košického centrálného zdroja

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

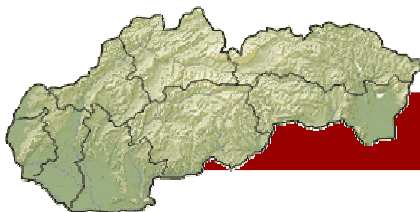

Súčasnú prekážky pre využitie geotermálnej energie:

- Vysoké primárne investičné náklady
- Technologické problémy súvisiace s chemickým zložením geotermálnych vôd
- Komplikovanosť a sťaženosť čerpania prostriedkov zo ŠF v rámci OP ŽP /operačný cieľ 3.3 – Minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

Solárna energia:

- Predstavuje najväčší celkový energetický potenciál, najmä na výrobu tepla a teplej úžitkovej vody
- Súčasná fotovoltaiická technológia umožňuje bez väčších štrukturálnych zmien integrovať do energetického rozvodného systému fotovoltaiické generátory

Súčasná prekážky pre využitie solárnej energie:

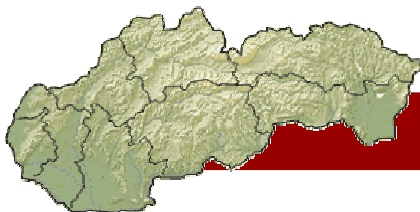

Vysoké primárne investičné náklady

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

Veterná energia ako alternatívny zdroj ma veľa odporcov a menej zástancov

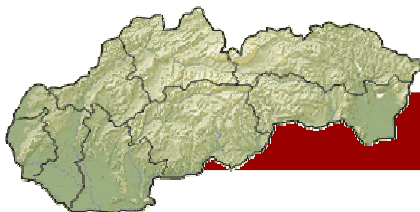
2. celoslovenská konferencia **Veterná energia v SR 2009** (B.I.D. services s.r.o., ÚMS a ZZMO TUEE CITENERGO, 19.2.2009), sa sústredila na:

- legislatívne podmienky
- zdroje financovania
- možnosti regulácie
- eliminácie negatívnych dopadov na životné prostredie

Je to však len začiatok programu využívania tohto obnoviteľného zdroja energie na Slovensku

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

Pre veľké priemyselné podniky významný energetický potenciál predstavuje **využívanie odpadov ako alternatívnych zdrojov energie**

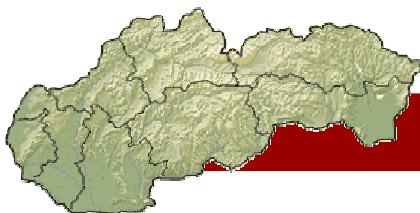
Výnimočne pozitívny príklad - **Považská cementáreň:**

- Je vyvinutá technológia BIOTRIX (bezpečná, ekologická a bezodpadová likvidácia stabilizovaných rizikových materiálov živočíšneho pôvodu z kafilérií)
- Spaľovanie mäsovo-kostných múčok prináša popri likvidácii odpadov živočíšneho pôvodu aj výrazné zníženie prašnosti a emisií CO₂, NO₂

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

Vysoké investičné náklady sú v súčasnosti veľkou prekážkou uplatnenia nových technologických zariadení a postupov pre mesta a obce.

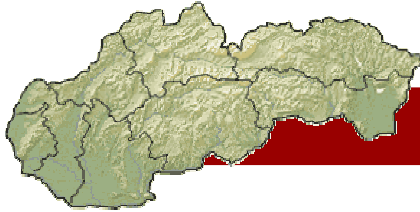
Pozitívne príklady uplatnenia nových technologických zariadení a postupov:

- Nová kogeneračná jednotka v objekte Domova dôchodcov v **Košiciach** (kombinovaná výroba elektriny a tepla - *elektrina vyrobená v kogeneračnej jednotke bude zásobovať tepelné čerpadlo a vyrobené teplo bude dokurovať tepelný systém tiež napojený na tepelné čerpadlo*)

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

Najlacnejšia je však ušetrená energia.

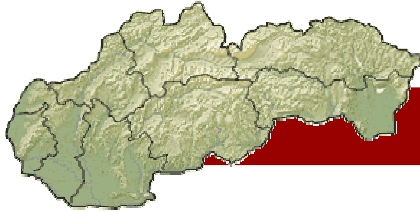
Je dôležité pokračovať:

- v zatepľovaní bytových objektov i verejných zariadení
- v dosahovaní energetických úspor postupnou inštaláciou energeticky efektívnych zdrojov osvetlenia (tak v interiéri ako aj v exteriéri)
- v inštalácii energeticky úspornej bielej i čiernej elektrotechniky, prípadne i senzorových a regulačných zariadení

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

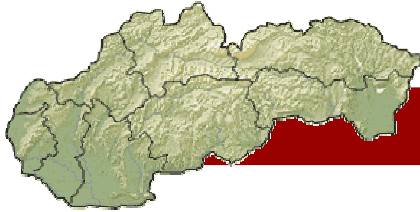
- Podľa EU podiel výroby elektriny z OZE na domácej spotrebe elektriny by mal byť 31% v roku 2010
- Slovenská vláda túto víziu prehodnotila a znížila na 19%

Nedávna energetická kríza upozornila na nevyhnutnosť
zmeniť celkovú energetickú politiku na všetkých úrovniach vlády a zodpovednosti

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

Je potrebné aktualizovať:

- národné referenčné rámce
- celkovú energetickú stratégiu Európskej únie
- národnú energetickú stratégiu
- systémovo dotvoriť národný legislatívny rámec

- mobilizovať podporné mechanizmy pre realizáciu programu Inteligentnej energie:
 - ✓ najmä diverzifikácie a decentralizácie energetických zdrojov
 - ✓ dôraz na využitie miestnych obnoviteľných zdrojov energie

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

Naším spoločným cieľom je a musí byť **energetická bezpečnosť**

Pre realizáciu tohto cieľa je potrebné vytvoriť podmienky:

- pre celoeurópsku koordináciu
- pre celonárodnú koordináciu a systémovú realizáciu tohto programu

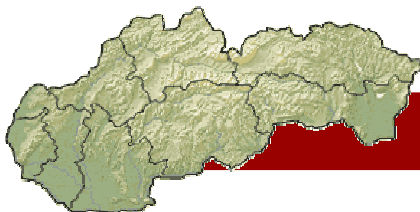
Je to zároveň veľká **príležitosť výraznejšie rozšíriť a zintenzívniť :**

medzinárodnú a cezhraničnú spoluprácu

XVI. Konferencia NSZM ČR

Únia miest Slovenska a sieťová spolupráca ku kvalite a udržateľnému rozvoju

Záver:

Spoločné problémy – Spoločné riešenia

Ďakujem za pozornosť!

Únia miest Slovenska / ZZ MO CITENERGO

umosr@gtinet.sk

www.unia-miest.sk

